

10.

O několik dnů později čeští parašutisté vyslaní z Anglie zabili německého pána českých zemí; bylo vyhlášeno stanné právo a na nárožích se objevily plakáty s dlouhými seznamy popravených. Maminka ležela v posteli a lékař přicházel každý den, aby jí vpíchl do zadnice injekci. Tehdy si přisedl manžel k jejímu loži, uchopil její ruku do své a díval se jí dlouze do očí; maminka věděla, že přičítá její zhroucení hrůzám dějin a s hanbou si uvědomila, že ho klame a on je přítom na ni hodný a chce jí být v těžké chvíli přítelem.

Také služka Magda, která žila ve vile už několik let a o níž babička ráda říkala v duchu dobré demokratické tradice, že v ní vidí spíš rodinného příslušníka než námezdnou sílu, přišla jednoho dne domů s pláčem, neboť jejího milence zatkl gestapo. A opravdu o několik dnů později se objevilo jeho jméno napsané černým písmem na temně rúde vyhláске mezi ostatními jmény mrtvých a Magda dostala několik dnů volno, aby mohla odjet za rodiči svého chlapce.

Když se vrátila, vyprávěla, jak rodina jejího milého nedostala ani urnu s popelem a nikdy se už asi nedoví, kde leží ostatky jejich syna. Znovu se rozplakala a plakávala skoro každý den. Plakávala většinou ve svém maličkém

pokojičku, takže její vzlyky bylo slyšet jen tlumeně přes zeď, ale rozplakala se někdy z něčeho nic i při obědě; od té doby, co ji postihlo neštěstí, rodina ji totiž brala ke společnému stolu (kdysi jí dávala sama v kuchyni) a mimořádnost této laskavosti jí každý den v poledne znovu připomínala, že je ve smutku a že je litována, takže jí rudly oči a spod víčka se vykutálela slza a padala jí na knedlíky s omáčkou; Magda se snažila skrývat slzy i červené oči, klopila hlavu, toužila být neviděna, ale o to více si jí všichni všimli a vzdycky někdo pronesl povzbudivé slovo, na které odpovéděla hlasitým vzlykem.

To všechno Jaromil pozoroval jako vzrušující divadlo; těšil se již, jak uvidí slzu v dívčíně oku, jak dívčín stud se bude snažit zapřít smutek a jak smutek nakonec stud přemůže a slzu nechá skanout. Vpíjel se (pokradmu, neboť měl pocit čehosi nedovoleného) do její tváře a zaplavovalo ho vlahé vzrušení i touha zahrnout tu tvář něhou, hladit ji a utěšovat. A když večer osaměl, zamuchlán do pokrývek, představoval si její hlavu s velikýma hnědýma očima, představoval si, jak ji hladí a říká jí *neplač, neplač, neplač*, protože ho nenapadla žádná jiná slova, která by jí uměl říci.

Přibližně ve stejnou dobu ukončila maminka nervovou léčbu (odbyla si po domácku týdenní spací kúru) a začala znovu chodit po domě, obstarávat nákupy a starat se o domácnost, i když si stále stěžovala na bolesti hlavy a bušení srdce. Jednoho dne si sedla ke stolku a začala psát dopis. Sotva napsala první větu, hned si uvědomila, že ji malíř shledá sentimentální a hloupou a pocítila strach z jeho odsudku; ale pak se uklidnila: řekla si, že toto jsou slova, na něž nezádá a nechce odpovéd, poslední slova, jež mu říká, a to jí dodalo smělésti a pokračovala proto dál; s pocitem úlevy (i podivného vzdoru) tvořila věty, jako by je tvořila vskutku ona sama, ona, taková jaká byla, než ho poznala. Psala, že ho milovala, ale že přišel

čas, aby mu řekla pravdu: je jiná, docela jiná, než si malíř myslí, je ve skutečnosti obyčejná a staromódní žena a bojí se toho, že se jednou nebude moci podívat do nevinných očí syna.

Odhodlala se tedy konečně říci mu pravdu? Ach vůbec ne. Nic mu nepsala o tom, že to, co nazývala milostným štěstím, byla pro ni jen úsilovná námaha, nic mu nepsala o tom, jak se styděla za své zohavené břicho, ani o tom, jak se zhroutil a rozbila si koleno a musila týden spát. Nepsala mu o tom, protože taková upřímnost jí nebyla vlastní a ona chtěla být konečně zase sama sebou a mohla být sama sebou jen v neupřímnosti; vždyť kdyby mu všechno upřímně vypsala, bylo by to jako by si před něho znovu lehala nahá s krabátým břichem. Ne, nechtěla se mu již ukazovat, zvenčí ani zevnitř, chtěla znovu najít bezpečí své cudnosti a proto musila být neupřímná a psát jen a jen o svém dítěti a svatých povinnostech matky. Na konci psaní už sama věřila, že to nebylo její břicho ani namáhavý běh za malířovými nápady, co způsobilo její nervovou krizi, nýbrž jen její velké mateřské city, které se vzbouřily proti velké, ale hříšné lásce.

A připadala si v této chvíli nejen nekonečně smutná, ale i vznešená, tragická a pevná; smutek, který ji před několika dny pouze bolel, nyní vypočten velkým slovy, poskytoval jí útěšné zalíbení; byl to krásný smutek a ona se viděla ozářena jeho melancholickým svitem a připadala si smutně krásná.

Jaké podivuhodné shody! Jaromil, který v téže době sledoval celé dny Magdino plačící oko, věděl dobře o kráse smutku a celý se do ní nořil. Listoval si opět knihou, kterou mu půjčil malíř a do nekonečna si četl Eluardovy básně, necháváje se uchvacovat jednotlivými vytrženými verši: *Měla v klidu svého těla malou sněhovou kouli barvy oka; nebo: v dáli moře jež omývá tvé oko; a: Bud zdráv smutku jsi vepsán v očích, které miluji.* Eluard se

stal básníkem Magdina klidného těla a jejích očí omývaných mořem slz; celý svůj život viděl zakletý v jediném verši: *Smutek krásná tvář.* Ano, to byla Magda: smutek krásná tvář.

Jednou večer odešli všichni do divadla a on s ní zůstal ve vile sám; znal už nazpaměť domácí zvyklosti a věděl, že je sobota a Magda se bude koupat. Protože rodiče s babičkou plánovali návštěvu divadla týden předem, měl čas všechno připravit; už před několika dny zvedl u dveří do koupelny záložku nad klíčovou dírkou a pomocí ušpiněné chlebové střídky ji lehce přilepil, takže se udržela ve zvednuté poloze; vytáhl ze dveří klíč, aby jeho hmota nezmenšovala průhled otvorem zámku a schoval jej; ztráty si nikdo nevšiml, protože členové rodiny neměli ve zvyku se před sebou zamykat a zamykala se jenom Magda.

Dům byl tichý a prázdný a Jaromilovi bušilo srdce. Byl nahoře ve svém pokoji, položil si před sebe jakousi knížku, jako by ho snad mohl někdo přistihnout a vyptávat se, co dělá, ale nečetl ji, nýbrž jen naslouchal. Konečně se ozval zvuk vody deroucí se potrubím a nárazy proudu na dno vany. Zhasl na schodišti světlo a přišel se dolů; měl štěstí; průhled zámekem zůstal nepřikryt a když k němu přitiskl oko, viděl Magdu, jak je skloněna nad vanou, už bez šatů, s nahými řadry, jen v kalhotkách. Strašně mu bušilo srdce, protože viděl, co dosud nikdy neviděl, a věděl, že vzápětí uvidí ještě víc a že už mu v tom nemůže nikdo zabránit. Magda se vztyčila, přistoupila k zrcadlu (viděl ji zřepdu) a šla k vaně; zastavila se, sundala si kalhotky, odhodila je (stále ji viděl zřepdu) a pak vlezla do vany.

I ve vaně ji Jaromil svým průhledem stále viděl, ale protože hladina vody jí sahala až k ramenům, byla to teď už zase jen *sama tvář*; ta stejná, známá, smutná tvář; musil si k ní myslit (teď, napříště i navždy) i nahá řadra, břicho,

stehna, zadek; byla to *tvář ozářená nahotou těla*; stále v něm probouzela něhu, ale i ta něha byla jiná, protože se jí rozléhaly zrychlené údery srdce.

A potom najednou zpozoroval, že se mu Magda dívá do očí. Lekl se, že je odhalen. Dívala se do otvoru zámku a mírně (trochu rozpačitě, trochu laskavě) se usmála. Okamžitě odstoupil ode dveří. Viděla ho nebo ne? Mnohokrát to přece vyzkoušel a byl si jist, že oko z druhé strany dveří nemůže být vidět. Ale jak si vysvětlit Magdín pohled a úsměv? Anebo se dívá tím směrem jen náhodou a usmála se snad jen *domněnce*, že by se Jaromil mohl dívat? Ale ať tomu bylo tak či onak, setkání s Magdíným pohledem ho tak zmátlo, že se již neodvážil přiblížit se znovu ke dveřím.

Ale když se pochvilí uklidnil, bleskl mu hlavou nápad, který překonal všechno, co dosud viděl a zažil: koupelna není zamčena a Magda mu nečeka, že se jde koupat. Mohl by tedy předstírat, že nic neví a jakoby nic vejít do koupelny. A znovu se mu rozbušilo srdce; představil si, jak stane překvapeně v otevřených dveřích a pak říká *jádu si sem jenom pro kartáč* a jde kolem nahé Magdy, která neví honem, co má říci; její krásná tvář se stydí, tak jako se stydívala, když ji přepadával u oběda náhlý pláč, a on jde kolem vany až k umývadlu, nad kterým leží kartáč a bere ten kartáč a zastavuje se pak u vany a sklání se nad Magdou, nad její nahé tělo, které vidí pod zelenavým filtrem vody a znovu se dívá do její tváře, která se stydí a hladí tu stydlí se tvář... Ach, když si to představil až sem, zavalil ho oblak vzrušení, v němž už nic neviděl a nic dál nemohl domýšlet.

Aby jeho vstup vypadal docela přirozeně, odplížil se zas tiše nahoru a pak šel dolů, hlasitě našlapuje na každý schod; cítil, jak se chvěje a děsil se toho, že vůbec nebude s říci klidným a samozřejmým hlasem *jádu si sem jenom pro kartáč*; přesto však šel a když už byl skoro u koupelny

a srdce mu bušilo, že nemohl skoro dýchat, uslyšel "Jaromile, já se koupu! Nechod sem!" Odpověděl: "Ale ne, vždyť já jdu do kuchyně!" a opravdu šel z předstínané druhé strany, do kuchyně, otevřel a zavřel tam dveře, jako by si tam něco bral, a šel zase k sobě nahoru.

A teprve tam ho napadlo, že Magdina nečekaná slova nebyla vůbec důvodem k tomu, aby tak zbrkle kapituloval, že přece mohl říci, *ale Magdo, já si jdu jenom pro kartáč* a vejít, protože Magda by to na něho určitě nebyla žalovala, Magda ho měla docela ráda, protože na ni byl vždycky hodný. A znovu si představoval, jak je v koupelně a jak před ním leží nahá Magda ve vaně a říká *nechod sem, hned jdi ven*, ale nemůže nic dělat, nemůže se bránit, protože je bezmocná stejně, jako byla bezmocná proti smrti snoubence, protože leží uvězněna ve vaně a on se sklání k její hlavě, k jejím velikým očím...

Jenomže to bylo nenávratně pryč a Jaromil pak už jen slyšel zcela slabý zvuk vody odtékající z vany do dálek kanálů; nenávratnost té nádherné příležitosti ho drásala, protože věděl, že se už tak hned nenaskytne večer, kdy by zůstal s Magdou sám doma a naskytne-li se, že klíč bude už musit být dávno dán na své místo a Magda bude zamčena. Ležel natažen na gauči a byl zoufalý. Ale víc, než ztracená příležitost začalo ho trápit zoufalství nad vlastní neodvahou, vlastní slabostí, vlastním hloupým bušícím srdcem, které mu vzalo duchapřítomnost a všechno zkazilo. Zaplavila ho mohutná nechuť k sobě samému.

Jenomže co s takovou nechuť? Ta je něčím docela jiným než smutek; ba je snad přímým opakem smutku; když byli na Jaromila zlí, často se zavíral u sebe a plakal; ale byl to šťastný skoro rozkošnický pláč, téměř *milostný* pláč, kdy Jaromil litoval a utěšoval Jaromila, pohlížeje mu do duše; tato náhlá nechuť která Jaromilovi ukázala trapnost Jaromila, ho však od jeho duše odrazovala a

odvracela! Byla jednoznačná a stručná jak urážka, jak políček; bylo možno se od ní spasit jen útekem.

Ale jestliže náhle odhalíme vlastní malost, kam od ní utéci? Od *ponížení* lze utéci jen směrem *vzhůru*! Sedl si tedy ke svému stolků a otevřel knížku (tu vzácnou knížku, o níž mu malíř řekl, že ji nepůjčuje nikomu než jemu) a násilím se snažil soustředit na básně, jež měl nejraději. A zase tam bylo v *dáli moře jež omývá tvé oko* a on zase před sebou viděl Magdu, byla tam i sněhová koule v klidu jejího těla a šplouchavý zvuk vody doléhal do té básně jako zvuk řeky přes zavřené okno. Jaromila zaplavil stesk a knížku zavřel. Vzal pak papír a tužku a začal sám psát. Tak jak to viděl u Eluarda, Nezvala, Biebla, Desnosa, psal pod sebe krátké řádky, bez rytmu a rýmu. Byla to variace na to, co četl, ale v té variaci bylo to, co právě zažil, byl tam *smutek*, který se *rozpouští a mění ve vodu*, byla tam *zelená voda*, jejíž hladina *stoupá výš a výš až dosahuje k mým očím* a bylo tam tělo, *smutné tělo*, tělo ve vodě, za kterým *jdou, jdu nekonečnou vodou*.

Četl si svou báseň nahlas mnohokrát dokola zpěvavým patetickým hlasem a byl nadšen. Na dně té básně byla Magda ve vaně a on s tváří přitisknutou na dveřičky; neocitl se tedy *mimo hranice* svého zážitku; byl však vysoko *nad* ním; nechuť nad sebou samým zůstala *dole*; tam dole se mu potily ruce trémou a zrychloval dech; zde *nahoře*, v básni, byl vysoko nad svou nebohostí; přihodas klíčovou dírkou a vlastní zbabělostí se proměnila v pouhé odražitě, nad nímž teď létal; nebyl již podroben tomu, co zažil, nýbrž to, co zažil, bylo podrobeno tomu, co napsal.

Další den poprosil babičku, aby mu půjčila psací stroj; opsal báseň na zvláštní papír a bylo to ještě krásnější než když si ji říkal nahlas, neboť báseň přestala být pouhým sledem slov, ale stala se *věcí*; její samostatnost byla ještě nespornější; obyčejná slova jsou na světě proto, aby zanikla, hned jak jsou vyslovena, protože slouží jen

okamžiku dorozumění; jsou podřizena věcem, jsou jen jejich označení; ale tato slova se teď sama stala věcí a nebyla ničemu podřizena; nebyla určena k okamžitému dorozumění a rychlému zániku, nýbrž k trvání.

To, co Jaromil zažil den před tím, bylo sice v básni obsaženo, ale už to v ní zároveň zvolna umíralo tak, jako semeno umírá v plodu. *Jsem pod vodou a úderý mého srdce způsobují kruhy na hladině*; v tom verši byl zaznamenán chlapec, chvějící se před dveřmi koupelny, ale zároveň už v tom verši zvolna zanikal; ten verš ho přerůstal a přetrvával. *Ach, moje vodní láska*, říkal jiný verš a Jaromil věděl, že vodní láska je Magda, ale zároveň věděl, že by jiv v těch slovech nikdo jiný nenašel, že je v nich ztracená, zaniklá, pohřbená; báseň, kterou napsal, byla docela samostatná, nezávislá a nesrozumitelná stejně jako je nezávislá a nesrozumitelná sama skutečnost, která se s nikým nedomlouvá a prostě je; nezávislost básně poskytla Jaromilovi nádherný úkryt, vítanou možnost *druhého života*; tak se mu to líbilo, že se příštího dne pokusil o další verše a postupně propadl této činnosti.

11.

I když už vstala z postele a chodí po domě jako rekonvalescent, není jí veselo. Odhodila od sebe lásku malíře, ale lásku manžela za ni neobdržela zpět. Jaromilův tatínek je tak málo doma! Už si na to zvykli, že se vracívá až pozdě v noci, zvykli si i na to, že často ohláší svou několikadenní nepřítomnost, neboť má mnoho služebních cest, ale tentokrát neřekl vůbec nic, večer nepřišel domů a maminka o něm nemá zpráv.

Jaromil tatínka tak málokdy vidí, že si jeho nepřítomnost ani neuvědomuje a přemýšlí ve svém pokojíku o verších: Má-li být báseň básní, musí být čtena někým druhým; pak teprve prokáže, že není jen šifrovaným deníkem a je s to žít samostatný život nezávislý na tom, kdo ji napsal. Nejdřív ho napadlo, že své verše ukáže malířovi, ale přikládal jim příliš velký význam, než aby se odvážil rizika, dát je tak přísnému soudci. Toužil vidět někoho, kdo jimi bude nadšen nejméně tak jako on sám a pochopil záhy, kdo je ten předurčený první čtenář jeho poezie; viděl ho, jak chodí po domě se smutnými očima a rozbolavěným hlasem a zdálo se mu, že kráčí jeho veršům vstříc; dal mamince v rozrušení několik pečlivě natukaných básní a odběhl do svého pokoje, aby tam počkal, až si je přečte a až ho zavolá.

Četla a plakala. Snad si ani neuvědomovala, proč pláče, ale není těžké to uhadnout; vytékal z ní asi čtverý druh slz:

nejdříve ji uhadila do očí podobnost Jaromilových veršů s básněmi, které jí půjčoval malíř a vytryskly z ní slzy lítosti nad ztracenou láskou;

poté vycítila jakýsi obecný smutek vanoucí ze synových veršů, vzpomněla si, že manžel je už druhý den mimo domov, aniž jí o tom řekl, a tekly z ní slzy uražené ublíženosti;

hned v zápětí z ní však počaly vytékat slzy útěchy, neboť syn, který za ní tak zmateně a oddaně přiběhl s básní, klade jí svým citem balzám na všechny rány;

a když básně četla už po několikrát, vstoupily jí do očí konečně i slzy dojatého obdivu, protože verše jí připadaly nesrozumitelné a zdálo se jí tedy, že je v nich víc, než stačí ona sama pochopit, a že je tedy matkou zázračného děcka.

Pak ho zavolala, ale když stál před ní, bylo jí, jako když se jí malíř ptával na knihy, které jí půjčoval; nevěděla, co mu má o básních říci; viděla před sebou jeho sklopenou a dychtivě očekávající hlavu a neuměla udělat nic jiného, než ho k sobě přivinout a políbit. Jaromil měltrému a byl proto rád, že skryje hlavu na mamčině rameni a maminka, když cítila v náruči dětskost jeho postavy, odehnala od sebe stisňující malířův příznak, nabyla odvahy a začala mluvit. Nemohla však zbavit hlas rozechvělosti a oči zavlhlosti a to bylo pro Jaromila důležitější než slova, jež říkala; to chvění a slzení mu bylo svatou zárukou, že jeho verše mají moc; skutečnou, fyzickou moc.

Stmívalo se, tatínek nepřicházel a maminku napadlo, že Jaromilova tvář má svou něžnou krásu, s níž se nemůže měřit ani manžel ani malíř; ta nepatřičná myšlenka byla tak neodbytná, že se jí neuměla zbavit; začala mu

vyprávět, jak v dobách těhotenství se dívala prosebně na sošku Apollonovu. "A vidíš, jsi opravdu krásný jak ten Apollo, podobáš se mu. Ona to není jen pověra, že v dítěti zůstane něco z toho, na co matka myslí, když je těhotná. I tu lyru sis od něho vzal."

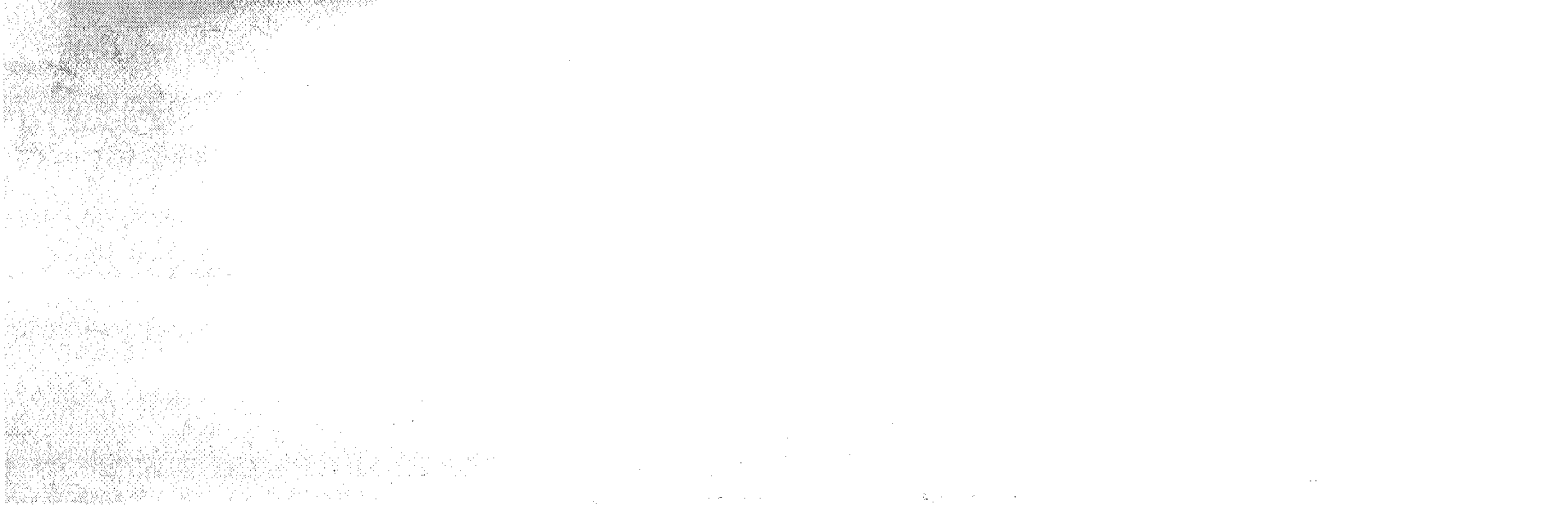
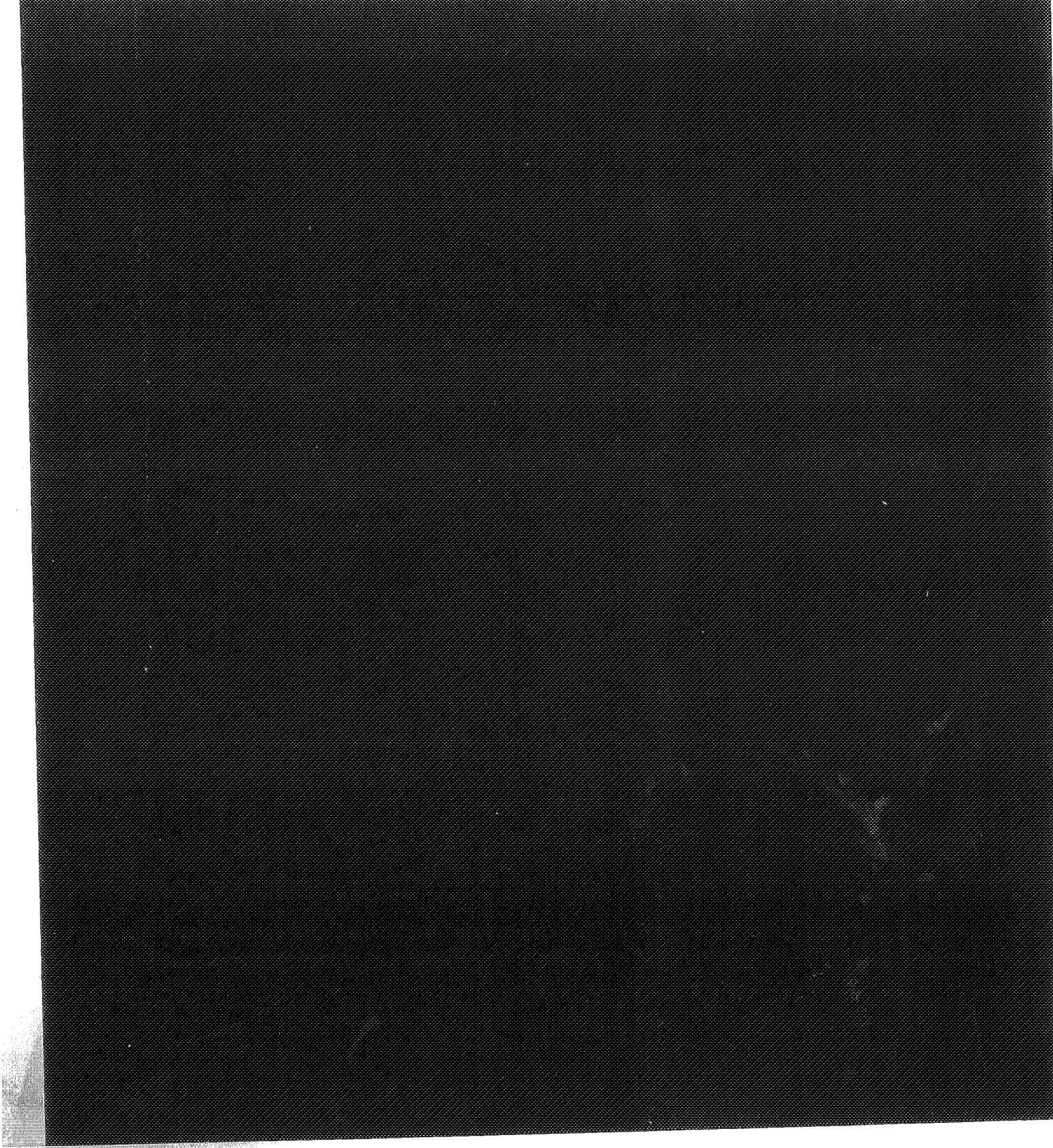
A pak mu vyprávěla, že literatura byla vždy její největší láskou, vždyť i na universitu šla studovat literaturu a jenom manželství (neřekla těhotenství) jí zabránilo, aby se cele věnovala tomuto nejhlubšímu zaměření; vidí-li tedy dnes Jaromila jako básníka (ano, ona byla první, kdo k němu přišpendlil tento velký titul), je to pro ni nečekané překvapení, ale zároveň i cosi, co dávno čekala.

Dlouho si spolu toho dne vyprávěli a našli tak konečně, maminka a syn, oba ti neúspěšní milenci, útěchu jeden u druhého.

DÍL DRUHÝ

aneb

X A V E R

s ptákem. Zastavil se, pozoroval tu rokokovou klíčku z bílých zdobeně kroucených drátů a pak si všiml, že se v přítmi pokoje rýsuje postava: přesto, že ji viděl zezadu, poznal, že je to žena, a toužil po tom, aby se otočila a mohla uvidět její tvář.

Postava se opravu pohnula, ale opačným směrem; zmizela ve tmě. Ale okno bylo otevřené a on byl přesvědčen, že je to výzva, tichý, důvěrný pokyn pro něho.

Nemohl odolat. Vyskočil na zídku. Okno bylo odděleno od mostu hlubokou prohlubní ukončenou tvrdým dlážděním. Aktovka v ruce mu překážela. Hodil ji otevřeným oknem do šeré místnosti a potom skočil za ní.

2.

Vysoké obdélníkové okno, do něhož Xaver skočil, mělo takové rozměry, že se rozpaženými rukama dotýkal jeho vnitřních stěn a svou výškou ho zcela zaplňoval. Obhlížel místnost zezadu dopředu (jako ten, koho vždy nejdříve zajímají dálky) a proto viděl nejdřív vzadu dveře, pak vlevo při zdi bachratou skříň, vpravo dřevěnou postel s vyřezávanými pelestěmi a uprostřed kulatý stůl překrytý háčkovanou dekou, na které stála váza s květinami; teprve nakonec si všiml své aktovky, která ležela dole pod ním na trásnovitém okraji laciného koberece.

Snad právě v té chvíli, kdy ji zahlédl a chtěl pro ni seskočit, otevřely se v šerém pozadí dveře a objevila se v nich žena. Uviděla ho okamžitě; vždyť v pokoji bylo přítímí a obdélník okna zářil, jako by zde byla noc a na druhé straně den; muž v rámu okna se jevil ze strany ženy jak černá silueta na zlatém podkladu světla; byl to muž mezi dnem a nocí.

Jestliže žena oslněna světlem nebyla s to rozeznat podobu mužovy tváře, byl na tom Xaver o maličko lépe; jeho zrak již přivykl přišerí a byl s to alespoň přibližně postihnout měkkost ženiných obrysů a melancholii její tváře, jejíž bledost by svítila do dále i za nejhlubší tmy; zůstala stát ve dveřích pohlížejíc na Xavera; nebyla ani

tak bezprostřední, aby projevila hlasitě úlek, ani tak duchapřítomná, aby ho oslovila.

Teprve po dlouhých vteřinách, kdy se sobě dívali do nezfetelných tváří, promluvil Xaver: "Mám tu svou aktovku."

"Aktovku?" otázala se a jako by jí zvuk Xaverových slov zbavil počátečního ustrnutí, zavřela za sebou dveře.

Xaver si na okně dřepel a ukazoval pod sebe, kde ležela aktovka: "Mám tam moc důležitých věcí. Sešit z matematiky, učebnici přírodopisu a také sešit, do něhož píšeme slohová cvičení z češtiny. V tom sešitě mám i poslední úkol na téma *Kterak k nám přišlo jaro*. Dal mi dost práce a nerad bych ho znovu soukal z hlavy."

Žena popošla pár kroků dovnitř místnosti, takže ji Xaver viděl lépe osvětlenou. Jeho původní dojem byl správný: měkkost a melancholie. Uviděl v její nezřetelné tváři dvě velké plující oči a napadlo ho ještě jedno slovo: úlek; nikoli úlek z jeho nenadálého příchodu, nýbrž dávný úlek, který zůstal v ženě tváří v podobě ztrnulých velkých očí, v podobě bledosti, v podobě gest, která jako by se stále omlouvala.

Ano, ta žena se opravdu omlouvala! "Promiňte," řekla, "nevím, jak se to mohlo stát, že se vaše aktovka octla v našem pokoji. Vždyť jsem tu před chvílí uklízela a nenašla jsem nic, co by sem nepatřilo."

"A přece," řekl Xaver dřepící v okně a ukázal prstem dolů: "K mé velké radosti je aktovka zde."

"I já jsem velice ráda, že jste ji našel," řekla a usmála se.

Stáli teď proti sobě a mezi nimi byl jen stůl s háčkovanou pokrývkou a skleněnou vázou naplněnou květinami z voskovaného papíru.

"Ano, bylo by to mrzuté, kdybych jí nenašel," řekl Xaver. "Profesor češtiny mne nenávidí a kdybych ztratil sešit domácích úkolů, hrozilo by mi, že propadnu."

V tváři ženy se objevil soucit; její oči se staly náhle tak

veliké, že Xaver nevnímal než je, jako by ostatní tvář a tělo byly jen jejich doprovodem, jejich schránkou; nevěděl ani, jak vypadají jednotlivé rysy ženin tváře a proporce jejího těla, to všechno mu utkvívalo jen na okraji sítnice; dojem z postavy byl vlastně jen dojmem z těch velikých očí, které zaplavovaly ostatní tělo svým hnědavým světlem.

K těm očím nyní Xaver vykročil, obcházeje stůl. "Jsem starý repetent," řekl a chytil ženu kolem ramen (ach, to rameno bylo měkké jak prs!): "Věřte mi," pokračoval, "není nic smutnějšího než vstoupit po roce do stejné třídy, sedět znovu ve stejné lavici..."

Pak uviděl, jak se ty hnědé oči k němu zvedají a zaplavila ho vlna štěstí; Xaver věděl, že by teď mohl posunout ruku níže a dotknout se prsu a břicha a čehokoli by chtěl, neboť úlek, který ženu vladařsky obýval, klad mu ji poslušnou do jeho náruče. Ale neučinil to; držel v dlani její rameno, ten krásný oblý vrcholík těla a zdálo se mu to být dostatečně nádherné, dostatečně naplňující; nechtěl nic víc.

Chvilí nehnutě stáli a potom žena zpozorněla: "Musíte rychle zmizet. Můj manžel se vrací!"

Nebylo nic jednoduššího než vzít aktovku, vskočit do okna a z okna na most, ale Xaver to neučinil. Rozléval se v něm blažený pocit, že té ženě hrozí nebezpečí a že tu musí zůstat s ní. "Nemohu vás tu nechat samu!"

"Můj manžel! Odejděte!" prosila ho žena úzkostlivě.

"Ne, zůstanu s vámi! Nejsem zbabělec!" řekl Xaver, zatímco se ze schodiště již zřetelně ozývaly kroky.

Žena se snažila tlačit Xavera k oknu, ale on věděl, že nesmí opustit ženu ve chvíli, kdy jí hrozí nebezpečí. Už bylo slyšet otvírání dveří z hlubin bytu a Xaver se v poslední chvíli vrhl na zem a vlezl pod postel.

3.

Prostor mezi podlahou a stropem vytvořený pěti prkýnky, mezi nimiž se prohýbá potrhávaný slavník, nebyl o nic větší než prostor rakve; na rozdíl od ní byl to však prostor vonný (dýchala z něj sláma), velmi akustický (podlahou se zvučně nesly zvuky kroků) a plný vidění (těsně nad sebou viděl tvář ženy, o které věděl, že ji nesmí opustit, tvář promítanou na šerou látku slavníku, tvář probodenou třemi stébly slámy třícími z pytloviny).

Kroky, které slyšel, byly těžké, a když pootočil hlavu, viděl na podlaze holínky dupající pokojem. A slyšel potom ženský hlas a nemohl se zbavit lehkého a přece řezavého pocitu lítosti: ten hlas zněl stejně melancholicky, polekaně a vábivě, jako když mluvil před chvílí k němu. Xaver byl však rozumný a překonal náhlý vrtoch žárlivosti; pochopil, že ta žena je v nebezpečí a brání se tím, co má: svou tvář a svým smutkem.

Pak uslyšel mužský hlas a zdálo se mu, že ten hlas se podobá černým holínkám, které viděl kráčet po podlaze. A potom slyšel, jak žena říká *ne, ne, ne*, a jak se dvojice kroků potácivě blíží k jeho úkrytu a jak potom nízký strop, pod kterým leží, se ještě více snižuje a skoro se dotýká jeho tváře.

A znovu bylo slyšet, jak žena říká *ne, ne, ne, teď ne, teď prosím tě ne* a Xaver viděl na hrubém plátně slavníku centimetr nad svými očima její tvář a zdálo se mu, že ta tvář se mu světuje se svým ponížením.

Chtěl se ve své rakvi vztyčit, chtěl spásit tu ženu, ale věděl, že nesmí. A tvář ženy byla tak blízko nad ním, skláněla se k němu, prosila ho, a trčely z ní tři stébla slámy, jako by to byly tři šípky, které tu tvář probodly. A strop nad Xaverem se začal rytmicky prohýbat a stébla, která probodávala ženu tvář jako tři šípky, se rytmicky dotýkala Xaverova nosu a lechtala ho, takže Xaver náhle kýchl.

Nahoře ustal veškerý pohyb. Postel znehybněla, nebylo slyšet ani dech a také Xaver ztrnul. Potom se teprve ozvalo: "Co to bylo?" "Nic jsem neslyšela, miláčku," odpověděl ženský hlas. A zase bylo chvíli ticho a mužský hlas se ozval znovu: "A či je ta aktovka?" A potom zazněly dupavé kroky a bylo vidět holínky kráčet pokojem.

Hle, ten muž byl v posteli v botách, pomyslí si Xaver a rozhořčil se; pochopil, že přišla jeho chvíle. Opřel se o loket a vysunul se zpod postele tak, aby viděl, co se v pokoji děje.

"Koho tu máš? Kam jsi ho schovala?" křičel mužský hlas a Xaver viděl nad černými holínkami temně modré rajtky a temně modrou blůzu policajtské uniformy. Muž se rozhlížel pátravě pokojem a potom se vrhl ke skřini, která svou bachratostí napovídala, že se uvnitř ní skrývá milenec.

V tu chvíli Xaver vyskočil zpod postele tichý jak kočka, mrštný jak panther. Uniformovaný muž otevřel skřín plnou šatů a hmatl do ní rukou. Ale to už byl Xaver za ním a když muž znovu a znovu vrážel ruku do tmy šatů, aby nahnátl skrytého milovníka, Xaver ho chytil zezadu za límec a prudce strčil dovnitř skříně. Zavřel dveře, otočil klíčem, klíč vytáhl, vstrčil do kapsy a obrátil se k ženě.